

Maahanmuuttaja- taustaisten ammatti- laisten täydennys- koulutus haastaa ammatillisen opettajuuden

---

Kaija Matinheikki-Kokko

PsT, dosentti (monikulttuurinen opetus ja ohjaus); yliopettaja
Metropolia ammattikorkeakoulu
kaija.matinheikki-kokko@metropolia.fi

Tiivistelmä

Ammatilliset opettajat ovat maahanmuuttajataustaisten ammattilaisten täydennyskoulutuksen avaintoimijoita. Ulkomailla tutkinnon suorittaneiden maahanmuuttajien pätevyden tunnustamisen tulee Suomessa perustua tutkintojen ja osaamisen vertailuun sekä ammattipätevyden vaatimusten mukaisten täydentävien opintojen suorittamiseen. Vaatimuksia vastaavan täydennyskoulutuksen tarjoaminen asettaa ammatillisille opettajille ja koulutusjärjestelmälle

monia haasteita. Tutkimus- ja asiantuntijatiedon valossa ulkomailla tutkinnon suorittaneiden tehokas täydennyskoulutus edellyttää työelämälähtöisyyttä, jatkuvuutta koulutuksen kertaluonteisen pilottitoiminnan sijaan, opetustarpeita vastaavien monimuotoisten opetusohjelmien ja opetusmuotojen kehittämistä sekä täydennyskoulutusverkoston rakentamista. Tämä katsaus tarjoaa ammatillisen opettajuuden kehittämisen välineeksi kaksitasoisen viitekehyksen. Siinä ammatillisen opettajan ydinosaamisen määrittely perustuu kansainvälises-

sä terveydenhuollon toimintaympäristössä tuotettuun viitekehukseen, joka jakautuu kahdeksaan osaamisalueeseen. Ydinosaamista täydentää maahanmuuttajataustaisia ammattilaisia pitkään opettaneiden opettajien (n=14) itsemäärittelyyn perustuvien kuvausten analyysi ammatillisesta opettajuudesta ja sen vaatimasta kulttuurivälisestä erityisosaamisesta terveydenhuollossa. Kuvauksissa tulee laajasti esille

myös maahanmuuttajataustaisten ammattilaisten täydennyskoulutuksen työelämälle ja oppilaitoksille asettamia vaatimuksia.

Avainsanat: *ammattillinen opettajuus ja osaaminen, maahanmuuttajataustainen ammattilainen, tutkintojen vastaavuus, osaamisen tunnistaminen, täydennyskoulutus*

Johdanto

Globaaleilla talous- ja työmarkkinoilla kilpaillaan osaavasta työvoimasta. Tehokkaan täydennyskoulutuksen keskeinen tavoite on tunnistaa ulkomailla tutkinnon suorittaneiden maahanmuuttajien osaaminen ja turvata heidän työllistymisensä Suomessa. Ammattitaidon ja työllistymiskyvyn varmistamisella on myös tärkeä kansantaloudellinen merkitys. Ulkomaalaistaustaiset ammattilaiset työllistyvät erityisesti sinne, missä työvoimapula on suurin. Esimerkiksi työvoimavaltaisella sosiaali- ja terveysalalla ennakoitaan väestön ikääntymisestä seuraavan voimakas kasvupaine niin kansallisilla (Ahokas, Honkatukia, Lehmus, Niemi, & Tamminen, 2015) kuin kansainvälisillä työmarkkinoilla. Vuonna 2000 sosiaali- ja terveydenhuollossa työskenteli Suomessa hieman alle 5 000 ihmistä, jotka olivat syntyneet muualla kuin Suomessa, ja vuonna 2014 luku oli jo lähes 18 000 (THL, Cope, 2018).

Työnantajat voivat arvioida ulkomaisen tutkinnon antamaa pätevyyttä päätteessään työntekijöidensä valinnasta. Suomessa on kuitenkin iso joukko säänneltyjä

ammatteja ja tehtäviä erityisesti opetus-, sosiaali- ja terveysalalla, joihin on yksilöity säädöspohjainen kelpoisuusvaatimus (Opetushallitus, 2018). Näihin tehtäviin vaaditaan lainsäädännön perusteella viranomaisten tunnustama tietty tai tietyn tason koulutus tai ammatinharjoittamisoikeus. Viranomaisten mukaan ulkomailla tutkinnon suorittaneiden maahanmuuttajien pätevyyden tunnustamisen tulee Suomessa perustua tutkintojen ja osaamisen vertailuun sekä ammattipätevyyden vaatimusten mukaisten täydentävien opintojen suorittamiseen (Opetus- ja kulttuuriministeriö, 2014, 2017a, 2017b). Päällekkäiskoulutuksen välttämiseksi ulkomailla tutkinnon suorittaneita maahanmuuttajia ei tule ohjata enää jatkossa suomalaisen tutkintokoulutukseen suorittamaan vastaavaa tutkintoa. Maahanmuuttajille räätälöityä tutkintoon johtavaa työllisyyskoulutusta ei myöskään rahoiteta enää, koska se tuottaa päällekkäiskoulutusta. Muutosten myötä maahanmuuttajataustaisten ammattilaisten täydennyskoulutuksen merkitys kasvaa heidän ammattitaitoaan varmistavana väylänä työelämään.

Tässä katsauksessa arvioidaan tutkimus- ja asiantuntijatiedon valossa maahanmuuttajataustaisten ammattilaisten tehokkaan täydennyskoulutuksen edellytyksiä ja sen haasteita ammatillisen opettajuuden ja täydennyskoulutuksen käy-

tänteiden kehittämiseen Suomessa. Ammatillisen opettajuuden tarkastelu keskittyy terveystieteiden opettajien ydinosaamista kehystävän opettajan erityisosaamisen kuvaukseen. Analyysin tuloksena ammatillisen opettajuuden osaaminen ja roolit kiteytetään kaksitasoiseen viitekehyskuvaukseen. Sen avulla voidaan jäsentää opettajan ydin- ja erityisosaamista sekä arvioida osaamisen kehittämistarpeita. Opettajien osaamiskuvaukset on tuotettu Urareitti-projektissa (2015–2018, Euroopan Sosiaalirahasto / Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus), jonka tavoitteena on ollut kehittää korkeasti koulutettujen maahanmuuttajien urakehitystä ja työelämään pääsyä sujuvoittavia ratkaisuja.

Kolme vaihtoehtoista ratkaisua ammattipätevyyteen

Suomessa maahanmuuttajataustaisille ammattilaisille on tarjolla kolmenlaisia ammattipätevyyteen johtavia ratkaisuja. Ne mahdollistavat joustavuuden tarvekohtaisiin ratkaisuihin. Samalla tarvekohtaiset ratkaisut haastavat ammatillisen opettajuuden. Eurooppalainen tutkintojen ja osaamisen viitekehys (EQF) pohjautuva tutkintojen ja muun osaamisen kansallinen viitekehys (Opetus- ja kulttuuriministeriö, 2009) antaa pohjan Euroopan unionin jäsenmaiden korkeakoulujen opetussuunnitelmien yhtenäistämiseksi ja tutkintojen vertailtavuudelle. Tutkintojen harmonisointi on sujuvoittanut työvoiman ja opiskelijoiden liikkuvuutta Euroopassa. Tutkimus ja käytännön kokemukset (Saarinen, 2000) osoittavat kuitenkin monitulkintaisuuden kansainvälisten tutkintojen rakenteiden, opetussisältöjen ja ammattipätevyyksien vertailussa. Erityisesti Euroopan ulkopuolella suoritettujen tutkintojen ja osaamisen siirtosäädelyihin ammattikäytänteisiin on monipolvinen prosessi (Nylund & Sairanen,

2018). Yli puolet Eurooppaan muuttavista tulee EU-alueen ulkopuolelta.

Ammattipätevyyden hyväksyminen voi tapahtua ensinnäkin ehdottomana ammattipätevyytenä. Tutkintojen tunnustamisesta vastaavat Suomessa eri tarkoituksissa eri tahot. Opetushallitus (2018) päättää ulkomaisen tutkinnon antamasta kelpoisuudesta tehtävään, johon Suomessa edellytetään tietyn tasoinen korkeakoulututkinto. Opetushallitus myös päättää ulkomaisen tutkinnon antamasta kelpoisuudesta tiettyä koulutusta edellyttäviin tehtäviin Suomessa sekä antaa lausuntoja ulkomaisista ammatillisista tutkinnoista. Sosiaali- ja terveystieteiden lupa- ja valvontavirasto Valvira (2016) puolestaan myöntää hakemuksen perusteella laillisuuden sosiaali- ja terveystieteiden ammatinharjoittamislupaa edellyttävien ammattien harjoittamiseen.

Toinen reitti ammattipätevyyden tunnustamiseen on aiemmin hankitun ammattiosaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen (AHOT) hyväksymällä osasuorituksia suomalaista ammattikoulutusta korvaavana tai siihen sisällytettävänä suorituksena. Korvaavuuden hakemisen edellytyksenä on kuitenkin opiskelupaikka, jossa korvaavuutta haetaan. Aiempaa osaamista arvioidaan suhteessa suomalaisiin osaamistavoitteisiin. Ahointi nopeuttaa suomalaisen tutkinnon suorittamista. Ulkomailta tutkinnon suorittaneiden kohdalla ongelmana on päällekkäiskoulutus. Ammatillisten opettajien kokemusten valossa ulkomailta tutkinnon suorittaneiden aiempaa osaamista ei myöskään tunnusteta ja tunnusteta yhdenmukaisesti korkeakouluissa. Liiketalouden alalla tehdyssä kyselyssä ilmeni, että suurimmalla osalla opettajista ei ollut kokemusta korkeasti koulutettujen maahanmuuttajaopiskelijoiden AHOT-prosessista

(Eskola-Kronqvist, Helander, & Parkkonen, 2017). Ahotointia toteuttavat opettajat puolestaan kokivat tarvitsevansa tehtävään ohjausta ja koulutusta. Esimerkiksi EU- ja ETA-alueiden ulkopuolelta tulevien sairaanhoitajien ahotointiin osallistuneet opettajat kokivat tehtävän haasteellisen vieraiden kulttuurien ja koulutusjärjestelmien tuntemattomuuden, tehtävän satunnaisuuden sekä tilanteiden tapauskohtaisuuden vuoksi. Heidän mukanaan ahotointia voitaisiin tehostaa selkiyttämällä ja yhtenäistämällä ammattikorkeakoulujen ja eri virastojen menettelytapoja ja keskittämällä prosessin vaatimia tehtäviä. (Saranki-Rantakokko, 2018.)

Kolmanneksi ammattipätevyys voidaan tunnustaa Opetushallituksen, Valviran tai alalla nimetyn viranomaisen toimesta ehdollisena ja kirjata ammattipätevyyttä edellyttävän täydennyskoulutuksen sekä työelämäharjoittelun kesto ja laatu. Ammattipätevyyden hyväksyminen ehdollisena on yleistä säännellyissä ammateissa, kuten opettajan, sosionomin, sairaanhoitajan tai lääkärin ammateissa. Maahanmuuttajien työllistymisen turvaaminen edellyttää tällöin ammattipätevyyden ehdot täyttävän täydennyskoulutuksen rakentamista.

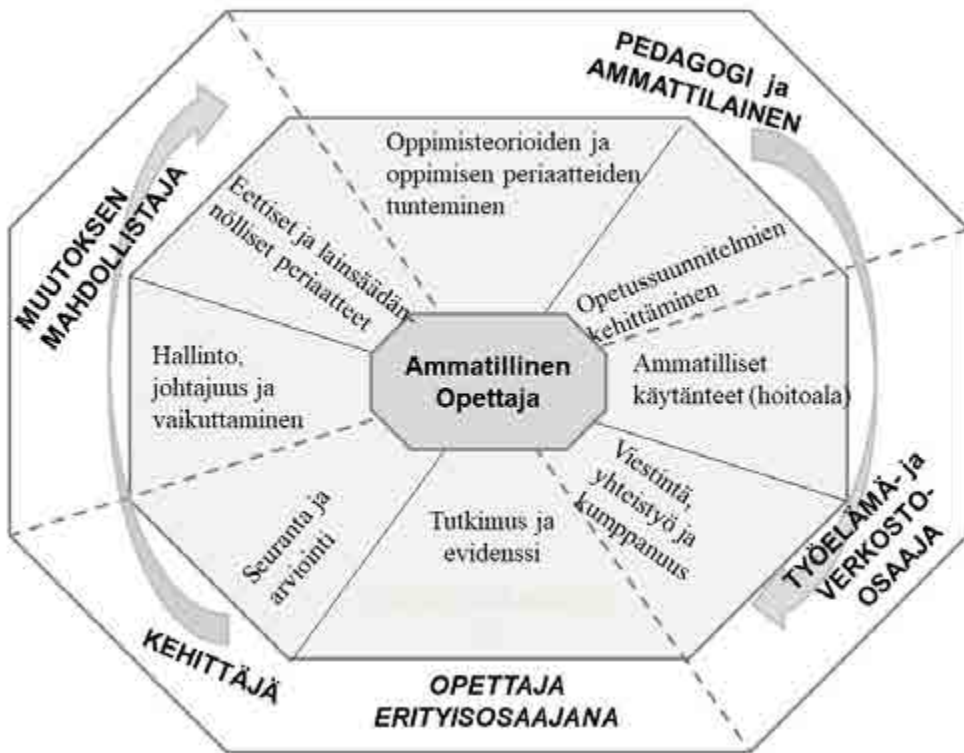
Tehokas maahanmuuttajataustaisten ammattilaisten täydennyskoulutus on tutkimusten valossa työelämälähtöistä, laaja-alaista, verkostomaisesti toteutettua, opetustarpeita vastaavaa ja monipuolisiin opetusmuotoihin perustuvaa (Sattler ja muut, 2015). Työllistymiskyvyn varmistavan täydennyskoulutuksen edellytyksenä on näin ollen maahanmuuttajataustaisen ammattilaisen ammattitaidon ja osaamisen arviointi, mikä sisältää myös työelämävalmiuksien arvioinnin. Koulutettavien osaamisen alkuarviointi on täydennyskoulutuksen onnistumisen kannalta

ensiarvoisen tärkeää. Osaamisen arviointi on kuitenkin tapahtunut Suomessa pitkälti dokumenttipohjaisesti eri maiden koulutusjärjestelmien ja opetussuunnitelmien tuottaman ammatillisen osaamisen vertailuna. Myös työelämävalmiuksien arviointi on ollut lähinnä dokumentteihin perustuvaa kuvailua.

Ammatillisen opettajan ydin- ja erityisosaaminen

Sairaanhoitajan osaaminen on kysyttyä globaaleilla markkinoilla. Sairaanhoitajat ovat yksi kansainvälisesti liikkuvien ammattiryhmä. Näin ollen myös hoitotyön opettajan osaamista on pohdittu sekä kansainvälisesti (World Health Organization, 2016) että maakohtaisesti mm. Australiassa ja Suomessa (Guy, Taylor, Roden, Blundell, & Tolhurst, 2011; Saaranen, Koivula, Ruotsalainen, Wärnå-Furu, & Salminen, 2016). WHO:n (2016) kirjallisuuskatsauksen ja globaalin asiantuntijaverkoston arvioinnin tuloksena hoitotyön opettajan ydinosaaminen on jaettu kahdeksaan osaamisalueeseen (kuvio 1 sivulla 110, sisäkehä). Kyseiset osaamisalueet muodostavat kansalliset ja kulttuuriset rajat ylittävän hoitotyön opettajan ydinosaamisen. Tämän universaalin viitekehyksen avulla voidaan tarkastella ammatillisen opettajan työssä vaadittavaa osaamista tietoina, asenteina ja taitoina (vrt. Opetus- ja kulttuuriministeriö, 2009).

Viitekehys jäsentää laajasti ja yksityiskohtaisesti hoitoalan opettajan osaamista. Tiivistäen ammatillisen opettajan osaamisessa yhdistyvät pedagogiset taidot ja ammattialakohtainen teoreettinen ja käytännöllinen osaaminen erilaisissa toimintaympäristöissä sekä koulutusprosessien arviointi ja jatkuva kehittäminen. Osaamiskuvaus on kuitenkin opetussuunnitel-

Kuvio 1. Ammatillisen opettajan ydinosoaminen ja opettajien itsemäärittelyyn perustuva rooli erityisosaajana ulkomailla tutkinnon suorittaneiden sairaanhoitajien täydennyskoulutuksessa

.....

makeskeinen, mikä vastaa varsin kapeasti maahanmuuttajataustaisten täydennyskoulutuksessa opettajalta edellytettävää laaja-alaista osaamista.

Ydinosoamiskuvausta täydentääkin tässä maahanmuuttajataustaisia ammatilaisia pitkään opettaneiden opettajien itsemäärittelyyn perustuva kuvaus ammatillisen opettajuuden vaatimasta erityisosaamisesta kulttuurienvälisessä oppimisympäristössä. Opettajuuden itsemäärittelyä on niukasti tietoa alan kansainvälisessä kirjallisuudessa, vaikka opettajia pidetään avaintoimijoina nopeasti muuttuvissa ja oppijalähtöisyyttä edellyttävissä koulutusympäristöissä (Nikendei, Ben-David, Mennin, & Huwendiek, 2016). Urareitti-hankkeessa kerätty opettajien itsemää-

rittelyaineisto käsittää hankkeessa toteutettujen työpajojen (kuusi pajaa) aineiston. Pajoihin osallistui kokeneita hoito- ja sosiaalialan opettajia sekä kielten opettajia (n=14) neljästä eri ammattikorkeakoulusta. Työpajoihin osallistui myös teeman mukaisia alan asiantuntijoita ja viranomaisia. Kantavana teemana oli moduulipohjaisen täydennyskoulutuksen luominen maahanmuuttajataustaisten sairaanhoitajien työelämään pääsyn turvaamiseksi: koulutuksen lähtökohdat, rakenne, sisällöt ja pedagoginen toteutus. Opettajien ryhmähaastatteluaineisto (n=11) kokoa vielä opettajuuden itsemäärittelyyn perustuvia kuvauksia opettajuuden vaatimasta erityisosaamisesta täydennyskoulutuksessa. Aineistoanalyysin tuloksena erityisosaamista on kuvattu opettajuuden

rooleina maahanmuuttajataustaisten opetuksessa, mikä tuo esiin ammatillisen opettajan keskeisen roolin täydennyskoulutuksessa. Opettajan erityisosaamisen rooleja ovat: opiskelijalähtöinen pedagogi ja alan ammattilainen, työelämä- ja verkosto-osaaja, kehittäjä sekä muutoksen mahdollistaja (kuvio 1, ulkokehä).

Opettajan itsemäärittelyyn perustuva erityisosaaminen

Oppiskelijalähtöinen pedagogi ja alansa ammattilainen. Opettajan pedagoginen ja ammatillinen osaaminen edellyttää opettajien kuvausten mukaan erityisesti taitoa arvioida oppijälähtöisesti ammattilaisten ammattipätevyden vaatimia osaamistarpeita. Pedagogiset ja sisällölliset ratkaisut rakentuvat oppijälähtöisesti pikemmin kuin opetussuunnitelmien varaan. Tämä edellyttää opettajilta sekä alakohtaista ammatillista osaamista että pedagogisia taitoja. Kielitietoisuuden merkitys nousee itsemäärittelyissä keskeiseksi kaikilla osaamisalueilla:

Opettajalta vaaditaan erityisiantuntijuutta ymmärtää Suomi2-kielen elementtejä, kielen osaamisen kasvua ja oppimista.

Opettajan tulee tuntea oma substanssi.

Lisäksi kulttuurin ymmärrys sekä pedagoginen monipuolisuus ja aktiivisuus, oppijälähtöisyys tärkeitä.

Opettajat pitivät tehokkaana vetoketjumallille rakentuvaa täydennyskoulutusta, jossa sekä ammatillista osaamista että ammatissa vaadittavaa kielitaitoa opetetaan rinta rinnan (Granlund & Laitila, 2018; Rajala, Takaeilola, & Sairanen, 2018).

Opettajien itsemäärittelyissä korostui myös työn edellyttämä kokonaisvaltainen lähestymistapa ja oppimista tukevan toimintaympäristön merkitys sekä opettajal-

ta vaadittavat henkilökohtaiset ominaisuudet:

Heittäytyminen mukaan – arvioitava lähtötaso, ei pakettiratkaisua vaan joustavuutta: plan A ja B, aina jokin muu vaihtoehto.

Ulkomaisten sairaanhoitajien opettajan työssä tärkeää avarakatseisuus ja joustavuus.

Työelämä- ja verkosto-osaaja. Työelämäkontekstissa korostui opettajan maahanmuuttajataustaisia ammattilaisia rohkaiseva ja kokonaisvaltainen ohjaus. Opettaja on oman alansa osaaja ja ohjaaja sekä kasvavassa määrin omaa alaa koskevan kulttuurienvälisen työn sekä oppimisympäristöjen kehittäjä ja uudistaja (kuvio 1, ulkokehä). Samalla hän on verkostojen ja kumppanuuksien rakentaja, joka kartoittaa työelämän tarjoamia mahdollisuuksia hyödyntää maahan muuttaneiden sairaanhoitajien osaamista ja mahdollistaa hoitajien oppimisen työelämässä: *Mahdollisuuksien tunnistaminen, sillä voimme toimia monella eri tavalla toimintaympäristöstä riippuen.* Tämä vaatii esimerkiksi ulkomailla tutkinnon suorittaneiden sairaanhoitajien kohdalla yksilöllisten täydentävien opintojen ja urapolkujen suunnittelua, mikä puolestaan edellyttää resurssien ja työnjaon uudenlaista tarkastelua täydennyskoulutuksessa. Keskeisenä pidettiin muista kulttuureista tulevien sairaanhoitajien oman ammatillisuuden vahvistamista ja heidän integroitumisensa tukemista täysvaltaisiksi toimijoiksi suomalaiseen työelämään.

Eri alojen ammattilaisten välistä ja eri sektoreilla tehtävää yhteistyötä pidettiin tuloksellisena. Erilaisista verkosto- ja yhteistyömenetelmistä hyötyvät ennen muuta asiakkaat kokonaisvaltaisena hoitona. Hoitotiimissä työskentely vaatii monipuolista kielitaitoa sekä viestintä- ja vuorovai-

kutustaitoja, mikä saattaa etenkin alkuvaiheessa asettaa haasteita maahanmuuttajataustaisille sairaanhoitajille. Opettajien itsemäärittelyissä kielitietoisuuden merkitys korostui myös työelämäyhteistyössä. Opettajat pitivät tärkeänä vahvistaa muista kulttuureista tulevien ammattilaisten kykyä viestiä tehokkaasti työelämän eri tilanteissa ja ottaa vastuuta omasta oppimisestaan. Hoitoalalla tätä kautta vahvistetaan myös taitoja viestiä eri väestö- ja kulttuuriryhmille sopivilla menetelmillä sekä tarveperustaista, asiakaslähtöistä ja monimuotoisuutta edistävää terveydenhoitoa.

Kehittäjä. Opettajien kehittäjän roolia opetustyössä ja työelämässä ilmentää: *Rajojen rikkominen ja meneminen mukavuusalueen ulkopuolelle.* Opettajien kuvauksissa kävi ilmi, että kehittämistyössä opettaja voi kokea olevansa kulttuurienvälisessä työssään yksin. Samaan aikaan tuli kuitenkin esiin, että opettajat olivat alansa kehittäjäpioneereja ja aktiivisia kansallisia ja kansainvälisiä verkottujia.

Kehittäjän rooli opettajien kuvauksissa ilmeni osallistumisena alan tutkimus- ja kehittämistyöhön. Siten opettajat saattoivat tehokkaasti vastata alalla ilmeneviin ongelmiin tai ennakoida alan kehittämistarpeita. Kehittäminen edellyttää opetuksessa ja työelämässä toteutuvan oppimisen systemaattista seurantaa ja seurantatiedon kriittistä reflektointia. Tämä koskee myös opettajan omaa toimintaa ja kriittiseen reflektioon perustuvaa oppimista. Kuvauksen valossa opettajien asiantuntemus olisi tärkeä ulottaa myös sellaisten monimuotoisuutta edistävien ohjelmien ja toimintatapojen luomiseen, joilla edistetään eri sektoreiden yhteisiä monikulttuurisen terveydenhuollon tulevaisuuden strategioita ja käytänteitä.

Muutoksen mahdollistaja. Muutoksen mahdollistaminen edellyttää ammatillisilta opettajilta terveydenhuollon muutuvan palvelujärjestelmän ja sitä ohjaavan lainsäädännön tuntemusta sekä terveys- ja koulutusalan eettisten ja lainsäädännöllisten periaatteiden tuntemusta (kuviot 1). Lainsäädännöllisen viitekehyksen tuntemus korostuu erityisesti EU- ja ETA-alueen ulkopuolelta tulevien sairaanhoitajien dokumenttipohjaisessa ammattipätevyyden arvioinnissa (Ezeonodo, Rimpioja, & Matinheikki-Kokko, 2018). Valvira vastaa käytännössä sairaanhoitajan ammattipätevyyden arvioinnista, ulkomailla suoritettujen tutkinnon oikeellisuuden arvioinnista sekä ammatinharjoittamisoi-keuden myöntämisestä. Valviran ammattipätevyyttä koskevat linjaukset viitoittavat vahvasti myös täydennyskoulutuksesta vastaavien opettajien osaamisvaatimuksia ja täydennyskoulutuksen sisältöjä.

Opettajan taito toimia muutoksen mahdollistajana kiteytyy Urareitti-hankkeessa opettajien luomana moduulipohjaisena täydennyskoulutusmallina (Sairanen & Takaeilola, 2018). Malli mahdollistaa ulkomailla kouluttautuneiden sairaanhoitajien osaamisen täydentämisen ja käyttöönottamisen suomalaisessa terveysalan työelämässä. Se rakentuu joustavasti koulutettavien jo olemassa olevaa osaamista täydentäen ja rikastaen. Moduulipohjainen malli lisää myös ammattikorkeakoulujen verkostomaista ja muutoksia mahdollistavaa yhteistyötä, mikä samalla edellyttää opettajilta ja ammattikorkeakouluilta joustavuutta ja selkeää työnjakoa. Täydennyskoulutuksen kehittäminen jatkuu Sote-silta-projektissa (2018–2020, Euroopan Sosiaalirahasto / Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus), joka käsittää useiden eri sosiaali- ja terveysalan ammattien osaamisen arvioinnin ja täydennyskoulutuksen kehittämisen.

Johtopäätökset

Maahanmuuttajataustaisten ammattilaisten ammattipätevyys-teen johtava täydennyskoulutus edellyttää ammatillisilta opettajilta uudenlaista osaamista arvioida koulutettavien yksilöllisiä koulutustarpeita, optimoida opintojen sisällöt ja toteutusmuodot, vahvistaa työelämäosaamista sekä rakentaa koulutus- ja työelämäverkostoa tukemaan ulkomailla tutkinnon suorittaneiden pääsyä oman alansa työmarkkinoille. Muutoksiin tulisi vastata tarjoamalla uudenlaista täydennyskoulutusta myös ammatillisille opettajille.

Maahanmuuttajataustaisille ammattilaisille tarjottavien uusien täydennyskoulutusratkaisujen kehittäminen taloudellisesti, toiminnallisesti ja sisällöllisesti toimivaksi on pitkä prosessi. Koulutuksen taloudellinen jatkuvuus toisi pitkäjänteisyyttä paitsi koulutuksen toteuttamiseen myös sen kehittämiseen. Lisäksi tavoitteena on, että täydentävien opintojen saavuus ja saavutettavuus ovat yhdenvertaisia kaikille ulkomailla tutkinnon suorittaneille asuinpaikasta riippumatta. Tullevaisuudessa täydentäviä opintoja tulisi tarjota verkko-, lähi- ja monimuotototeutuksina. Koska maahanmuuttajataustaisten ammattilaisten täydennyskoulutuksen opiskelijamäärät ovat suhteellisen pieniä, keskitetyn koordinaation avulla voidaan laskea yksikkökustannuksia. Monialaistamalla täydennyskoulutusta voitaisiin jatkossa tehostaa pienten ryhmien koulutusta ja tuottaa työelämässä tarvittavaa moniammatillista osaamista. Esimerkiksi lääkärin ja hoitajien yhteiskoulutuksesta on saatu myönteisiä kokemuksia.

Jatkuvan kehittämisen ja muutoksen mahdollistamisen näkökulmasta on ensiarvoisen tärkeää myös kerätä systemaatti-

sesti ja laaja-alaisesti palautetta maahanmuuttajataustaisten täydennyskoulutuksesta ja heidän työelämäänsä sijoittumisen onnistuneisuudesta. Palautteen avulla voidaan kehittää täydennyskoulutusta huomioiden sekä koulutettavien että opettajien kokemukset.

Artikkeli on tuotettu ESR-rahoitteissa "Urareitti – korkeasti koulutetun maahan muuttaneen osaamisen tunnistamisen ja tunnustamisen viitekehys -hankkeessa". Rahoittajana toimii Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus. Hankkeen päätoteuttaja on Hämeen ammattikorkeakoulu HAMK ja osatoteuttajat ovat Centria-ammattikorkeakoulu, Diakonia-ammattikorkeakoulu, Jyväskylän ammattikorkeakoulu, Jyväskylän kristillinen opisto, Lapin ammattikorkeakoulu, Laurea-ammattikorkeakoulu, Metropolia ammattikorkeakoulu, Sedu, Tampereen ammattikorkeakoulu ja Turun ammattikorkeakoulu. Hankkeen toteutusaika on 1.10.2015–30.9.2018.

Lähteet

- Ahokas, J., Honkatukia, J., Lehmus, M., Niemi, J., & Tamminen, S. (2015). *Työvoiman tarve Suomen taloudessa vuosina 2015–2030*. Valtion taloudellinen tutkimuskeskus. VATT tutkimukset 181. Helsinki: Juvenes Print.
- Granlund, J., & Laitila, H. (2018). Kieli keskiössä. Teoksessa T. Hirard, & A. Eskola-Kronqvist (toim.), *Maahanmuuttajien urareitit. HAMK Unlimited Journal 24.5.2018*. Luettu osoitteesta <https://unlimited.hamk.fi/ammattillinen-osaaminen-ja-opeutus/kieli-keskiossa/>
- Guy, J., Taylor, C., Roden, J., Blundell, J., & Tolhurst, G. (2011). Reframing the Australian nurse teacher competencies: Do they reflect the 'REAL' world of nurse teacher practice? *Nurse Education Today, 31*(3), 231–237.
- Eskola-Kronqvist, A., Helander, J., & Parkkonen, V. (2017). Korkeasti koulutettujen maahanmuuttajien AHOT-prosessit vaihtelevat. Teoksessa T. Hirard, & A. Eskola-Kronqvist (toim.), *Maahanmuuttajien*

urareitit. *HAMK Unlimited Professional* 11.11.2017. Luettu osoitteesta <https://unlimited.hamk.fi/ammattillinen-osaaminen-ja-opetus/ahot-prosessi>

Ezeonodo, A., Rimpioja, P., & Matinheikki-Kokko, K. (2018). Sairaanhoidajan osaamisen dokumentteihin perustuva arviointi. Teoksessa T. Hirard, & A. Eskola-Kronqvist (toim.), *Maahanmuuttajien urareitit. HAMK Unlimited Journal* 6.6.2018. Luettu osoitteesta <https://unlimited.hamk.fi/ammattillinen-osaaminen-ja-opetus/sairaanhoidajan-osaamisen-arviointi>

Nikendei, C., Ben-David, M.F., Mennin, S., & Huwendiek, S. (2016). Medical educators: How they define themselves - Results of an international web survey. *Medical teacher*, 38(7), 715–723.

Nylund, A., & Sairanen, R. (2018). “Ei onnistu ilman laillistusta ja rekisteröintiä”. Teoksessa T. Hirard, & A. Eskola-Kronqvist (toim.), *Maahanmuuttajien urareitit. HAMK Unlimited Journal* 4.5.2018. Luettu osoitteesta <https://unlimited.hamk.fi/ammattillinen-osaaminen-ja-opetus/ei-onnistu-ilman-laillistusta>

Opetus- ja kulttuuriministeriö. (2009). Tutkintojen ja muun osaamisen kansallinen viitekehys. Opetusministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 24. Luettu osoitteesta <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-485-762-8>

Opetus- ja kulttuuriministeriö. (2014). Kielitaidon määrittäminen sekä kielitaidon ja EU/ETA-alueen ulkopuolella hankitun koulutuksen täydentäminen terveysalalla. Opetus- ja kulttuuriministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 5. Luettu osoitteesta <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-263-256-2>

Opetus- ja kulttuuriministeriö. (2017a). Maahanmuuttajien koulutuspolut ja integrointi. Kipupisteet ja toimenpide-esitykset II. Opetus- ja kulttuuriministeriön maahanmuuttoasioita koskeva työryhmä. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 5. Luettu osoitteesta <http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/79439>

Opetus- ja kulttuuriministeriö. (2017b). *Maahanmuuton vastuukorkeakoulutoiminta*. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 38. Luettu osoitteesta <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-263-502-0>

Opetushallitus. (2018). *Tutkintojen tunnustaminen ja kansainvälinen vertailu*. Luettu osoitteesta https://www.oph.fi/koulutus_ja_tutkinnot/tutkintojen_tunnustaminen

Rajala, S., Takaeilola, M., & Sairanen, R. (2018). Suositukset ammatillisesta suomi toisena kielenä -opetuksesta moduulirakenteisessa sairaanhoidajien täydennyskoulutuksessa. Teoksessa T. Hirard, & A. Eskola-Kronqvist (toim.), *Maahanmuuttajien urareitit. HAMK Unlimited Journal* 9.5.2018.

Luettu osoitteesta <https://unlimited.hamk.fi/ammattillinen-osaaminen-ja-opetus/suosituks-ammattillisesta-suomi-toisena-kielena-opetuksesta>

Saaranen, T., Koivula, M., Ruotsalainen, H., Wärnä-Furu, C., & Salminen, L. (2016). *Terveysalan opettajan käsikirja*. Helsinki: Tietosanoma.

Sairanen, M. (2000). *Tunnustetaanko tutkinnot? Tutkintojen tunnustaminen Euroopan unionissa esimerkkinä Suomen ja Saksan liittotasavallan tutkintojen vastavuoroinen tunnustaminen*. Acta Universitatis Tamperensis 761. Tampere: Tampereen yliopisto.

Sairanen, R., & Takaeilola, M. (2018). Moduulirakenteinen täydennyskoulutusmalli maahanmuuttaneille sairaanhoidajille. Teoksessa T. Hirard, & A. Eskola-Kronqvist (toim.), *Maahanmuuttajien urareitit. HAMK Unlimited Journal* 14.5.2018. Luettu osoitteesta <https://unlimited.hamk.fi/ammattillinen-osaaminen-ja-opetus/moduulirakenteinen-taydennyskoulutusmalli>

Saranki-Rantakokko, S. (2018). EU- tai ETA-maiden ulkopuolelta tulevien sairaanhoidajien osaamisen arviointi ammattikorkeakouluissa. Teoksessa T. Hirard, & A. Eskola-Kronqvist (toim.), *Maahanmuuttajien urareitit. HAMK Unlimited Journal* 26.4.2018. Luettu osoitteesta <https://unlimited.hamk.fi/ammattillinen-osaaminen-ja-opetus/eu-ulkopuolelta-tulevien-sairaanhoidajien-ahot>

Sattler P., Peters, J., Bourgeault, I.L., Esses, V., Neiterman, E., Dever, E., Gropper, R., Nielsen, C., & Kelland, J. (2015). Multiple Case Study Evaluation of Postsecondary Bridging Programs for Internationally Educated Health Professionals. The Higher Education Quality Council of Ontario: Toronto. Luettu osoitteesta http://www.heqco.ca/SiteCollectionDocuments/IEHPs_ENG.pdf

THL, Cope. (2018). *Omat pelot ja epävarmuus jarruttavat ulkomaalaistaustaisten lääkärin työllistymistä Suomessa - hoitajilla kielitaidon puute suurin este*. Luettu osoitteesta <https://www.stncope.fi/uutiset/omat-pelot-ja-epavarmuus-jarruttavat-ulkomaalaistaustaisten-laakarien-tyollistymista-suomessa-hoitajilla-kielitaidon-puute-suurin-estel>

Valvira. (2016). *Ulkomailla tutkinnon suorittaneet*. Luettu osoitteesta <http://www.valvira.fi/sosiaalihuolto/sosiaalihuollon-ammattioikeudet/ulkomailla-tutkinnon-suorittaneet>

WHO – World Health Organization. (2016). *Nurse educator core competencies*. Geneva, Switzerland: the WHO Document Production Services. Luettu osoitteesta http://www.who.int/hrh/nursing_midwifery/nurse_educator050416.pdf